

Motion till riksdagen 2018/19:3129

av **Maria Malmer Stenergard m.fl. (M, KD)**

med anledning av prop. 2018/19:132 Ett starkare skydd för välfärdssystemen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga bidragsbrottslagens tillämpningsområde till att omfatta även den statliga lönegarantin och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förkortade handläggningstider och tillkännager detta för regeringen.

Regeringen hör sammar initiativ om ändring i bidragsbrottslagen

I propositionen lägger regeringen fram förslag som syftar till att förstärka det straffrättsliga skyddet för välfärdssystemen. Det föreslås bl.a. att bidragsbrottslagens (2007:612) tillämpningsområde ska utvidgas och även avse stöd, bidrag och ersättningar som enligt lag eller förordning beslutas av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller en kommun och avser en enskild person men betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde. Förslaget innebär att t.ex. tandvårdsstöd och olika former av arbetsmarknadspolitiska stöd kommer att omfattas av lagen. Regeringen föreslår vidare att maximistraffet för grovt bidragsbrott ska skärpas från fängelse i fyra år till fängelse i sex år.

Propositionen innehåller också förslag om att underrättelseskyldigheten vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen ska omfatta även pensioner och sådant ekonomiskt stöd som beslutas av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller en kommun och som avser en enskild person men betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde. Underrättelseskyldigheten föreslås vidare utvidgas till att även omfatta kommunerna.

Moderaterna och Kristdemokraterna har drivit på för att bidragsbrottslagen ska utvidgas till att omfatta stöd, bidrag och ersättningar som betalas ut till eller tillgodoräknas någon annan än den enskilde. Vi har också presenterat förslag om att utvidga

myndigheternas underrättelseskyldighet vid misstanke om felaktig utbetalning, och att det ska inbegripa socialtjänsten i en kommun.

På Moderaternas och Kristdemokraternas initiativ har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om att den bör återkomma till riksdagen med förslag om att bidragsbrottslagen ska omfatta felaktiga utbetalningar till företag och organisationer. I samma tillkännagivande uppmanade riksdagen regeringen att återkomma med förslag om en utvidgning av myndigheternas underrättelseskyldighet vid misstanke om felaktig utbetalning. Socialförsäkringsutskottet anförde att möjligheten att underrätta andra myndigheter vid misstanke om felaktigheter eller brott även bör gälla socialtjänsten (bet. 2016/17:SfU1).

Bedrägerier mot våra gemensamma bidragssystem måste bekämpas med full kraft, både för att spara mångmiljonbelopp och för att bevara legitimiteten i systemen. Moderaterna och Kristdemokraterna välkomnar därför att regeringen hörsammat vårt initiativ och nu återkommer med förslag i enlighet med det av socialförsäkringsutskottet riktade tillkännagivandet.

Utbetalningar av lönegaranti ska omfattas av bidragsbrottslagen

Välfärdsbrottsutredningen (SOU 2018:14), som ligger till grund för regeringens proposition, föreslog även att utbetalningar av lönegaranti enligt lönegarantilagen (1992:497) ska omfattas av bidragsbrottslagen. Konkursförvaltare, rekonstruktörer och Kronofogdemyndigheten ska omfattas av anmälningsskyldigheten, om bidragsbrott riktade mot lönegarantin kan misstänkas. Regeringen har dock valt att inte gå vidare med detta förslag.

Välfärdsbrottsutredningen (SOU 2017:37) konstaterade att det finns uppgifter som talar för att lönegarantin är utsatt för bedrägerier. Utredningen anförde att personer som vill utnyttja lönegarantin exempelvis kan köpa upp företag i kris och ange vänner eller helt påhittade identiteter som anställda trots att så aldrig varit fallet. Därigenom kan stora summor erhållas genom lönegarantin. Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Försäkringskassan, Länsstyrelsen i Stockholms län och Ekobrottsmyndigheten har bedömt att missbruket av statlig lönegaranti motsvarar 150–200 miljoner kronor om året (uppgifter från 2011).

Brottsförebyggande rådet (Brå) och Delegationen för korrekta utbetalningar anser att utbetalningar av lönegaranti bör omfattas av bidragsbrottslagens tillämpningsområde. Enligt Brå är kontrollen av lönegarantin eftersatt och då flera aktörer är inblandade är det svårt att upptäcka bedrägerier. Brå menar att de aktörer som arbetar med lönegaranti skulle skärpa sina rutiner för kontroller om de omfattades av bidragsbrottslagen.

Som en följd av förslaget att lönegaranti enligt lönegarantilagen ska omfattas av bidragsbrottslagen framhåller Välfärdsutredningen även att konkursförvaltare, rekonstruktörer och Kronofogdemyndigheten ska omfattas av anmälningsskyldigheten enligt 6 § bidragsbrottslagen, om bidragsbrott riktade mot lönegarantin kan misstänkas. Eftersom lönegarantin lyfts in i bidragsbrottslagens tillämpningsområde är det ändamålsenligt att även reglera anmälningsskyldigheten i 6 § bidragsbrottslagen.

Mot bakgrund av detta anser Moderaterna och Kristdemokraterna att den statliga lönegarantin ska omfattas av bidragsbrottslagens tillämpningsområde och att anmälningsplikten därmed ska utökas till att omfatta fler aktörer.

Kortade handläggningstider vid handläggande myndigheter

I propositionen föreslår regeringen att preskriptionstiden för bidragsbrott som är ringa och för vårdslöst bidragsbrott förlängs till fem år. En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inga invändningar mot förslaget. Valförbrottsutredningen konstaterar att det är vanligt att ringa och vårdslösa bidragsbrott preskriberas under tiden som ärendena handläggs. Det innebär att utbetalande myndigheter, arbetslöshetskassor, kommuner samt polis och åklagare lägger ned resurser på att upptäcka och utreda brott som inte leder till lagföring på grund av att tiden inte räcker till.

Det är viktigt att legitimiteten för bidragssystemen upprätthålls. Det ska därför inte vara möjligt att begå bidragsbrott och att brottet sedan preskriberas på grund av att handläggningen drar ut på tiden. Vi delar regeringens bedömning att preskriptionstiden för dessa brott bör förlängas i enlighet med regeringens förslag, men menar att handläggningstiderna också måste kortas. Riksdagen bör därför ge regeringen till känna att regeringen bör vidta åtgärder för att korta handläggningstiderna vad gäller bidragsbrott vid utbetalande myndigheter, arbetslöshetskassor, kommuner samt polis och åklagare.

Maria Malmer Stenergard (M)

Katarina Brännström (M)

Arin Karapet (M)

Hans Eklind (KD)

Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)

Ann-Sofie Alm (M)